

פניני דעת

גליון לעמלי התורה ונושאי דגלה בעיה"ק טבריה ת"ז

גליון מס' 86

חג השבועות

ו'ז' סיון ה'תש"פ

נשא'

ופרשת

86

השבוע בגליון:

כאיש אחד בלב אחד

- 1 דעת ומחשבה - עמ' 1
- מתן תורה כוללת ב' סוגי לימוד
- 2 מאמר ודעת - עמ' 2
- 'מתן תורה בכל יום'
- 3 עיון ודעת - עמ' 3
- תפוח לשם שמים
- 4 שביבי הוד - עמ' 4
- את זה תאכלו - כשרות למה?
- 5 נקודה למחשבה - עמ' 5
- לכל להבה יש כתובת
- 6 הוא עובדא - עמ' 6

חג שמח

ושבת שלום ומבורך

דעת ומחשבה

כאיש אחד בלב אחד

ידועים הם דברי רש"י בשם המכילתא על הפסוק בפרשת יתרו "ויחן שם ישראל נגד ההר" כאיש אחד בלב אחד, אבל שאר כל החניות בתרעומת ובמחלוקת, ובמדרש רבה (ויקרא ט') כתוב על זה; אמר הקב"ה הרי השעה שאני נותן תורה לבני, ומשמע מדברי חז"ל שאמרו "הרי השעה" שרק בשעת אחדות אפשר לקבל את התורה ובלי זה לא היינו ראויים כלל לזה, וצריכים להסביר הקשר בין אחדות לקבלת התורה.

בירושלמי במסכת נדרים (פ"ט ה"ד) כתוב על הפסוק בפרשת קדושים "לא תקום ולא תטור את בני עמך ואהבת לרעך כמוך", מי שהיה חותך בשר בסכין והכה הסכין על ידו האם יעלה

על דעתו לחזור ולהכות להיד שהכחה בסכין על היד האחרת ולנקום נקמת היד שהוכתה? או אם היה הולך בדרך ונגף רגלו אחד בחברו ועי"ז נפל לארץ ונפצע גופו ופניו וגם הרגל, לא רק שלא יעלה על דעתו לנקום מאותו רגל מלרפאותה, אף אין לו שום שנאה על הרגל, כי מי הוא הרגל ומי הוא גופו ופניו, הכל ענין אחד רק שגופן מתחלק לאיברים. ומסביר החפץ חיים בשמיה"ל שער התבונה פ"ו; שכן הדבר אם אירע שלא היטיב עמו חבירו באיזה טובה שבקש ממנו או אפילו צערו וגדפו באיזה דבר, שלא לנקום ולנטור את השנאה עליו כי מי הוא חבירו ומי הוא, הכל משורש אחד יצאו כדכתיב "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ וכתיב (בפר' ויגש) "כל הנפש לבית יעקב" ולא כתיב נפשות להורות לנו שכל נפשות ישראל למעלה הוא כמו נפש אחד אלא שכל אחד יש לו בחינה בפני עצמו, וכמו שהגוף של האדם מחולק לאברים שונים.

ומטעם זה מסביר הרמ"ק זצ"ל בספרו תומר דבורה: כל ישראל ערבים זה לזה כי כל ישראל הם שאר בשר אלו עם אלו מפני שהנשמות כלולות יחד, ויש בכל אחד חלק אחד מחבירו ומצד החלק ההוא חבירו ערב עליו, ולכן ראוי לאדם להיות חפץ בטובתו של חבירו ועינו טובה על טובת חבירו וכבודו יהיה חביב עליו כשלו שהרי הוא הוא המש.

ואם כן כיון שבשעת מתן תורה קבלו ישראל גם ערבות זה לזה וכמבואר בסוגיא דסוטה (לז:): ובהכרח היה כן שהרי קבלו עליהם לקיים את כל התרי"ג מצוות והרי לא כל אחד יכול לקיים את כולם, יש השייכים רק לכהנים וכדו' אלא שע"י כללות האומה מתקיימת כל התורה כולה, וכמבואר בדברי האור החיים הק' בפ' פקודי (לט', לב') ע"ש בדבריו.

וזהו שאמר הכתוב "ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה", רק ע"י כולם ביחד יהיה הנעשה, ולכן דווקא בזמן שכולם היו באחדות יחד כאיש אחד בלב אחד שאז הם גוף אחד המתחלק לכמה איברים היה שייך קבלת התורה אמיתית.

הרי לפנינו עד כמה קבלת התורה שלנו תלוי' באהבת חברים, הבה ונתחזק במצוה גדולה זו של "ואהבת לרעך כמוך" שהיא כלל גדול בתורה כדי לזכות לקבל את התורה כראוי, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה.

חג שמח ושבת שלום ומבורך

מתן תורה כוללת שני סוגי לימוד

בגמ' מסכת שבת דף פט. ובמדרש כתוב דבר נורא על הפסוק "זכרו תורת משה עבדי".
"אמר רבי יהושע בן לוי, בשעה שירד משה מהר סיני, בא השטן לפני הקב"ה. אמר לפניו:
רבונו של עולם תורה היכן היא? אמר לו נתתיה לארץ.

הלך אצל הארץ, אמר לה, תורה היכן היא? אמרה לו "אלקים הבין דרכה!"... הלך אצל ים,
אמר לו אין עמדי וכו'. אמר לפניו, חיפשתי [התורה] ולא מצאתי בכל הארץ. אמר לו "אצל
בן עמרם היא!" הלך אצל משה, אמר לו תורה שנתן לך הקב"ה היכן היא? אמר לו "וכי מה
אני שנתן לי הקב"ה את התורה?"

אמר לו הקב"ה: משה, בדאי אתה? אמר לפניו - ריבונו של עולם, חמדה גנוזה יש לך
שאתה משתעשע בה בכל יום, ואני מחזיק טובה לעצמי [לומר שקבלת] אמר לו הקב"ה:
"הואיל ומיעטת עצמך, תקרא על שמך, שנאמר "זכרו תורת משה עבדי", עכ"ל.

והדברים צריכים ביאור, מה תשובה יש בדבריו של משה 'חמדה גנוזה יש לך ואני מחזיק
טובה לעצמי'... על שאלתו של הקב"ה, וכי בדאי אתה?

מין רה"י הגרא"מ שך זצ"ל ביאר בזה יסוד גדול, **שהתורה אינה נתינה חד פעמית, אלא
צריך תמיד לקבל אותה.** בבחינת בכל יום יום והיו בעיניך כחדשים. בתורה תמיד יש
התחלה חדשה. ואם כן אין הפשט, שיש כבר תורה וקבלתיה, ורק צריך לעשות מעשים
אלו ואלו. אלא צריך קבלה תמידית, ואם האדם עולה ומתעלה ומזדכך, הוא מקבל את
התורה מחדש, וכדכתיב במשלי (ב', ו) "כי ד' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה", שנותנים לו
תורה. אך אם אינו זוכה, אין לו את התורה, והיא נשארת אצל הקב"ה.

כי התורה היא חכמת ד', שהיא בלי גבול ובלי תכלית. ואין אדם יכול לומר שכבר קבל את
התורה, וגם אם יחיה אלף שנים לא יקבל את כל התורה. אלא האדם יכול תמיד לקבל
עוד תורה כשיזדכך יותר ויותר, ועדיין אין זו כל התורה.

בשביל להיות "מקבל התורה", צריך להשתנות מ"עיר פרא" ל"אדם יולד". להיות איש
האלקים כמשה רבנו, ולא כולם בדרגה כזו, ובדרך כלל אין האדם במצב כזה. **ולכן משה
רבנו, לא אמר שקבל את התורה. ואדרבה אמר לשטן, "וכי מי אני שנתן לי הקב"ה את
התורה".** כי הזכיה לתורה, היא רק על ידי שמכשרתו להיות צדיק חסיד ועניו וכו', ואז יש
לו את התורה. ואם אינו במצב של 'מכשרתו' אין לו את התורה. ובכל מדרגה שהאדם
מתעלה, זו קבלת תורה חדשה.

עתה, הבה ונדון מה כלול בקבלת התורה. הגמרא במסכת שבת (דף פח). אומרת: "א"ר
חמא ברבי חנינא מאי דכתיב 'כתפוח בעצי היער' וגו', למה נמשלו ישראל? **לתפוח.** לומר
לך, מה תפוח זה פריו קודם לעליו אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע."

הגמרא מדמה, איפוא את **התורה לעלים** ואת **הקיום המעשי לפירות.** וכשם שבעץ התפוח
- הפרי קודם לעלים, כך ישראל - הקדימו נעשה לנשמע, מצוות לתורה.

התוס' (שם ד"ה פרי) תמהים, הלא המציאות אינה מורה כן! שהרי, למראה עינינו, התפוח
אינו שונה משאר אילנות, וגם בו - העלים קודמים לפרי?

מתרצים התוס', שכוונת הגמרא אינה לתפוח, אלא לאתרוג שעל הפסוק 'וריח אפך
כתפוחים', אומר התרגום: 'כריחא דאתרוגא'. ובעץ האתרוג - קודם הפרי לעליו.

אך עדיין קשה, שהרי גם עץ האתרוג מניב פירות לאחר שהעלים מופיעים על העץ?
והתוס' מבארים, שהואיל ופרי האתרוג דר בעץ משנה לשנה, ונשאר על העץ במשך
חודשים רבים, הרי שיש מצב בו העלים נושרים והפרי נותר על העץ. ואז, העלים
הצומחים בשנית - צומחים לאחר הפרי.

ברם, גם זאת הוא דוחק רב ועצום. האם התאחרות הפרי על העץ הופכת אותו לקודם
לעלים? הלא בסופו של דבר, העלים הם הקודמים לפרי, ורק העלים המאוחרים, שצמחו
בשנה שלאחר מכן, גדלים לאחר הפרי! דברי התוס' טעונים איפוא, ביאור.

בהקדם להבנת גמ' זו, וכדי לרדת לעומקם של דברי התוס' בדבר הקדמת נעשה לנשמע,
יש לעיין בדבריו של ה"בית הלוי" (הקדמה לשו"ת בית הלוי), בנוגע למאמר רבותינו (שבת
פח.): "דרש רב סימאי: בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, באו שישים ריבוא של
מלאכי השרת, וכל אחד ואחד מישראל - קשרו לו שני כתרים, אחד כנגד נעשה ואחד
כנגד נשמע."

ושואל ה"בית הלוי" קושיה חזקה: ממה נפשך, אם את הכתרים קיבלו ישראל על עצם
אמירתם נעשה ונשמע, כתר אחד כנגד נעשה וכתר אחד כנגד נשמע, מדוע הגמרא
מדגישה "שהקדימו ישראל"? הלא גם אם לא היו מקדימים, אלא היו אומרים: "נשמע
ונעשה", היו ראויים לשני כתרים אלו. ואם את הכתרים קיבלו בעבור הקדמתם, מדוע זכו
איפוא לשני כתרים? הלא לכאורה היו ראויים רק לקבלת כתר אחד, עבור עצם ההקדמה?
את קושייתו האיתנה מתרץ ה"בית הלוי" כך: כיצד אמרו ישראל "נעשה ונשמע"? כיצד
הקדימו עשייה לשמיעה? האם שייך לעשות דבר מה בלא לשמוע אותו תחילה? אלא
מאי? כאשר אמרו ישראל "נעשה" - הם קיבלו עליהם **ללמוד על מנת לידע את ההלכה,**
וכאשר הם אמרו "נשמע" - הם קיבלו עליהם **לשמוע על מנת לשמוע. ללמוד על מנת
ללמוד.**

המשך בעמ' 4

הרב אברהם פרידה
כולל 'באר משה חיים'

'מתן תורה בכל יום'

מידי שנה חוגגים אנו את חג השבועות בשמחה ובהדרת קודש, נזכרים אנו באותו מעמד נשגב שבו נעשנו לעם סגולה, כמאמר הכתוב 'והייתם לי סגולה מכל העמים' (שמות יט, ה).

ויש להבין מאחר וכל העולם נברא בשביל התורה כמ"ש 'אם לא בריתי וכו', א"כ מדוע לא קבעה לנו התורה יום חג ל'מתן תורה', שכן בתורה לא נזכר רק 'וביום הביכורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבועותיכם', התורה קראה ליום זה 'יום הביכורים', ולא יום 'חג מתן תורתנו', שם זה הוא רק מתקנת רבותינו, אבל בתורה לא מוזכר חג מתן תורה, והדבר פלא? עוד קשה מדוע לא נקבע לו בתורה מועד מסויים (בחודש השלישי בשישה לחודש) כמו שנקבע לחג הפסח ולחג הסוכות, אלא לאחר ספירת שבעה שבועות, כנאמר בפ' ראה (דברים טז) 'שבעה שבועות תספור לך וכו' ועשית חג שבועות לה' אלוך'.

וביאר בכלי יקר (אמור כג, טז) עה"פ 'והקרבתם מנחה חדשה לה', סימן ליום מתן תורה, כי התורה צריכה להיות חדשה אצל האדם בכל יום כאלו היום קבלה מהר סיני, שלא רצה ה' להגביל יום ידוע, לפי שצריך האדם שיהיה דומה לו בכל יום ויום מכל ימות השנה כאלו באותו יום קבלה מהר סיני, כי באמת אמרו רז"ל (עירובין נד:) שהתורה נמשלה לדד שכל זמן שהתינוק ממשמש בה הוא מוצא בה טעם חדש, כך התורה כל ההוגה בה מוצא בכל יום טעם חדש, על כן דין הוא שיהיה דומה אליו בכל יום כאילו היום קבלה מהר סיני, וא"כ **כל יום הוא מתן תורה אצל ההוגים בה**, על כן אין ראוי להגביל יום ידוע לנתינתה, וכבר אמרו רז"ל (ספרי ואתחנן ו, ו) שיהיו דברי תורה חדשים עליך, ולא כדבר ישן שלבו של אדם קץ בו, שהרי באמת אתה מוצא בה דבר חידוש בכל יום ויום. ואתי שפיר מה שלא נזכר בתורה בפרוש כי יום זה מתן תורה וכן אין יום נתינתה מבואר בתורה יותר ממה שנרמז בהבאת מנחה חדשה, להורות שהתורה מנחה חדשה בכל יום ויום, עכת"ד היקרים מפז.

ומה מתקו לחיך דברי הט"ז (או"ח סי' מז, סק"ה) שביאר הטעם שתקנו לחתום 'נותן התורה' שיש במשמעותו לשון הוה, ולא 'נתן' בלשון עבר, אלא הכוונה שהוא יתברך נותן לנו תמיד בכל יום תורתו דהיינו שאנו עוסקים בה וממציא לנו הוא יתברך בה טעמים חדשים וכו'.

בגמ' סנהדרין (צט:) אי' מאי קרא שנ' נפש עמל עמלה לו, הוא עמל במקום זה ותורתו עומלת לו במקום אחר. ופרש"י בזה"ל: תורה עומלת לו, **שמחזרת עליו ומבקשת מאת קונה למסור לו טעמי תורה וסדריה** וכו'. הרי דהתורה היא חפצא ומציאות בפני עצמה, וכמבואר בחז"ל במקומות רבים (עי' במדרש אסתר רבה (פ"ז, סי' יג) כשנכתבה אגרת כליה אותה שעה יצאתה התורה בבגדי אלמנות ונתנה קולה בבכי לפני הקב"ה), ואכמ"ל. וידועים דברי רז"ל בגמ' מגילה (ו:) 'יגעתי ומצאתי תאמינ', והקשה הבית הלוי (הובא בהקדמה לאבן האזל, קנין) הרי יגיעה הוא היפך ממצאיה, דלא ראינו מי שיגע למצוא מציאה, ומציאה באה בהיסח הדעת, ותי' דבאמת זהו חידוש בדיני התורה הקדושה דיגיעה מביאה מציאה, דאם אנו עמלים באיזה קושיא חמורה, באים במחשבה כמה דרכים אשר אחר העיון אינם מתקיימים, ולבסוף בא במחשבה תירוץ אחד מחוור ומבורר, והנה כל הדרכים הקודמים וגם המחשבות אין להם שום שייכות להתירוץ האחרון, וא"כ למה לא עלה במחשבה תיכף התירוץ האחרון, אלא דזהו זכות שבשביל שיגענו מקודם להבין זכינו לגלות הביאור האמיתי, 'גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך'.

[ומציאה של ממש מצאתי דהנה במנחות (ז) אי' דאבימי נשתכחה ממנו מסכת מנחות והלך לפני ר"ח שילמדנו, ומקשה הגמ' ולישלח ליה לרב חסדא דליתי לגביה, ומתרץ 'סבר הכי מסתייע מילתא טפיה, ופרש"י 'משום יגעתי ומצאתי'. הרי דיגיעה אינה דווקא ביגיעת התורה אלא אפי' בענין בין אדם לחבירו (מידות) בכוחה לזכות לתורה].

ופוק חזי מש"כ בס' שבט מוסר (פרק לא) דע דכל דבר היוצא מפי חכם החיוב עליך לקיימו כי לא מפיו דווקא יצאו הדברים כי כבר קדמה היציאה מפי משה רבינו ע"ה אדון הנביאים, וכללן בתורה דרך רמז באיזה פסוק או באות או בנקודה או בטעם, ולא ניתן רשות לגלותו עד שבא החכם שעליו גזר צור עולמים לחדשו דזה חלקו מסיני וגילה אותו, **וכן דור הולך ודור בא מחדשים עוד ממה שקיבלו מסיני שלא נגלו לראשונים דכל אחד ואחד מגלה חלקו** דאין רשות לשום אחד ליכנס בתחומו של חבירו. וכ"כ בס' דבש לפי להגאון חיד"א (מערכת ח, אות ד) האחרונים יכולים לחדש מה שלא יכלו לחדש הראשונים כי עדיין לא הגיע זמן החידוש ההוא [בנין יהושע בהקדמתו משם מהר"ר הירץ ז"ל].

ולסיום שמעתי דבר נאה ומתקבל דבגמ' פסחים (סח:) אי' רב יוסף ביומא דעצרתא אמר עבדי לי עגלא תלתא אמר אי לא האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא. ופרש"י אי לאו האי יומא **'שלמדתי תורה ונתרוממתי'**. ולכאורה מה הדגש בזה? אלא דידוע שרב יוסף חלה ושכח תלמודו (כמבואר ברש"י עירובין עה; כתובות ב.), וא"כ מה השמחה וחדות עז שפרצה מרב יוסף שעליו נאמר בהוריות (יד) 'רב יוסף סיני', אלא מלמדנו רב יוסף שעל אף ששכחתי תלמודי מ"מ השמחה שלי היא שלמדתי תורה 'ונתרוממתי' איני כשאר כל אדם וזה הדבר שנשאר בי לנצח.

דהיינו, להמשיך וללמוד גם אחר ידיעת ההלכה למעשה! לימוד התורה כשלעצמו, ביאר ה"בית הלוי", הינו ערך עליון ומקודש, גם לאחר שהאדם רכש לו ידיעות נרחבות, בענין אופני קיום המצוות. ועל כך קיבלו ישראל שני כתרי תורה: **כתר אחד כנגד נעשה, כנגד הלימוד שתכליתו עשייה, וכתר שני כנגד נשמע, כנגד הלימוד שתכליתו לימוד!**

שני הכתרים הינם שני כתרי תורה, כל כתר נוגע בחלק אחר של לימוד התורה. יש לימוד על מנת לדעת, ויש לימוד על מנת ללמוד. והקדמת נעשה לנשמע - גילתה על הימצאותם של שני חלקי לימוד אלו.

לפי דבריו הנפלאים של ה"בית הלוי", מבאר בספר דרך עץ החיים את דברי התוס' באור יקרות! כאשר התוס' כותבים שישראל דומים לעץ האתרוג, משום שהאתרוג שווה באילנו משנה לשנה, והפרי קודם לעלים שצומחים אחריו, הם נוקטים במשל מדוייק ביותר בנוגע למצבם של ישראל.

כל יהודי לומד תורה על מנת לשמור, לעשות ולקיים, אך גם אחר שרכש לו ידיעות מספיקות כדי לקיים, הוא אינו חדל מללמוד תורה, שוב ושוב, ללא הרף, לחזור ולשנן, עוד ועוד, הגם שכביכול אין הוא צריך ללמוד כדי לדעת כיצד לקיים.

לימוד התורה דומה לעלים, והקיום עצמו דומה לפרי. וכך, כשם שבאילן האתרוג, יש עלים ראשונים, ויש פרי ועלים אחרונים, כך בעולמו של כל יהודי, יש לימוד תורה ראשוני, על מנת לדעת איך לקיים את המצוות, לאחר מכן יש את מעשה המצוות עצמם הנעשות בכוח הידיעה - ולבסוף בא לימוד נוסף, שהוא תכלית בפני עצמה.

היהודי דומה לאתרוג דמיון מדוייק! כמו שפרי האתרוג קודם לעלים האחרונים, כך מצוותיו של היהודי קודמות ללימוד התורה שהוא תכלית בפני עצמה.

שביבי הוד לקראת חג מתן תורתינו הק'

תפוח לשם שמים

לקראת חג השבועות ההולך וקרב צריך לזכור "התקן עצמך ללמוד תורה וכל מעשיך יהיו לשם שמים" להתרגל בכל פסיעה לקיים רצון ה'. בס' להגיד מביא מעשה, להבין איך מנצלים את הזמן, ואוכלים לשם שמים, ומה נפקא מינה בינינו לצדיק.

כך מספרים חסידי קרלין, חסיד פלוני ממקורבי רבי אהרן הגדול מקרלין, ישב פעם בשולחנו של הרבי (טיש). הגבאי הגיש תפוחים לשולחן, הרבי זצוק"ל בירך וטעם. החסיד ישב בפינת השולחן וחשב לעצמו בסימן שאלה: "נהנה, גם הרבי אוכל תפוחים, לא רק אני..."

הרבי ברוח קדשו הבין את מחשבתו. צידד את פניו לעומתו, פתח את פיו הקדוש ואמר: אני חושב לעצמו, מה באמת ההבדל בינינו - אני אוכל תפוח, אתה אוכל תפוח, אני מברך על התפוח ואתה מברך על התפוח, מה הבדל?! אבל, אומר לך נקודת מפתח:

יש אדם היוצא בבוקר ורואה את העץ שעליו תפוחים, רוחו מתפעלת מאד - מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית! ובכלל, וכי אפשר להבין בנקל למה מכוונים בתפוחים - חקל תפוחין (רבי אהרן הגדול החל לדבר דברי נסתר וקבלה והתלהב מאד - "מה רבו מעשיך ה'!" א"כ רצונו לשבח להקב"ה ולהכריז "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם בורא פרי העץ" אבל הוא נזכר שאסור סתם כך לברך, וכי אשבח את הקב"ה בלי לאכול תפוח, הרי זו תהיה ברכה לבטלה, ה' ירחם "מצוה הבאה בעבירה", מה עושים? הוא מבקש מהגבאי שיביא תפוח ואז ביכולתו לברך לה'!

גם אתה, יוצא הבוקר, רואה את התפוחים היפים והעסיסיים על העץ, אתה אומר לעצמך, ריבונו של עולם אני כל כך רוצה לאכול תפוח, אבל אין לי כסף לקנות תפוחים. לכן אתה נאלץ לשלוח ירך בעסקים ולהרויח ממון. בסופו של יום עבודה, יש לך כסף, אתה תקנה את צרכיך ועוד עשרה תפוחים, מעמיד את היפים שבהם על השולחן ומכין עצמך לאכול תפוחים. אך כיון שאתה חסיד ומי כמוך יודע שאם חלילה תאכל תפוחים ללא ברכה, ה' יכול לשבור לך את השיניים (מחר כבר לא תוכל לאכול עוד תפוחים...) לא כדאי, א"כ אתה מברך להקב"ה "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם בורא פרי העץ" ואוכל. נמצינו כך: אני מברך ואוכל ואתה מברך ואוכל, אלא שאני אוכל כדי לברך ואתה מברך כדי שתוכל לאכול.

רבותי, הנפק"מ בכל החיים, כיצד אוכלים, כיצד ישנים, כיצד חיים, פלאי פלאים: האם אוכלים כדי לפאר ולרומם את ה' או שמשבחים את ה' כדי שתהיה אפשרות לאכול ולישון. אחים יקרים דעו כי הוא יסוד היסודות, כאשר מעוניינים להגיע לתורה: "התקן עצמך ללמוד תורה וכל מעשיך יהיו לשם שמים!" להתרגל בכל פסיעה ופניה לקיים רצון ה', ויהיה לך קל גם להתקין עצמך ללמוד תורה ושאר עבודת ה'.

שה' יעזרנו להגיע לכל המצוות, לתורה ויר"ש ובשמחה נבוא לקבל פני משיח בקרוב ממש.

את זה תאכלו - כשרות על שום מה?

הרה"ג שמואל ברוך גנוט שליט"א, פרסם טור ב'תד' בו הוא כתב: השבוע השתתפתי במפגש מסויים. מאן דהוא הביא לשולחן ויסקי וניסה לשכנעני לשתות. "אני גרוע מאד בשתיית משקאות חריפים", הסברתי לו, "וחוץ מזה, אין לויסקי הזה הכשר מוכר". "הכשר לויסקי?" תהה היהודי, "אתה יודע מה יש בוויסקי? ויסקי מופק על ידי זיקוק של דגנים שעברו תהליך הלתתה. לאחר הזיקוק, מיושן הנוזל בחביות עץ אלון, וזהו. אתה יודע שמאות שנים שתו כולם ויסקי בלי הכשר. נכון?"

"נכון", עניתי לו בניחותא, "רק שלפני כמה שנים עסקתי במקרה בנושא. זה לא פשוט כמו שאתה חושב. תרכובת הויסקי כוללת עשרות סוגי ויסקי, המופקים בדרך כלל מחומרים כשרים. הבעיה היא שהויסקי עובר תהליך יישון בחביות 'דור ראשון' או 'דור שני'. מדובר בחביות מעץ אלון שבעבר שימשו לאיחסון יין-שרי. תפקיד יין השרי הספוג בדפנות החבית, הוא לעמעם את טעם עץ האלון, ממנו עשויים החביות, וכדי לקבל בוויסקי את טעם העץ, שהוא טעם פירות יער. מצד אחד, היצרנים רוצים לקבל בוויסקי את טעם העץ. לכן הם מיישנים אותו בחביות עץ. מצד שני, הם לא רוצים שטעם העץ יהיה חזק מדי, ולכן הם משתמשים בחביות שספגו טעם יין שרי, וטעם היין שרי מעמעם את טעם העץ. ובכמה משפטים פשוטים: גם אם הויסקי והאלכוהול, שעשוי מחיטה, הם כשרים, הרי שבמקרים רבים מאד מיישנים את הויסקי בחביות שהשתמשו בהם בעבר לשימור יין נכרים. מדובר בנושא הלכתי מורכב ולא פשוט בכלל של 'נותן טעם'. ולכן יש להשתמש בוויסקי בהכשר מוסמך או שמאושר ללא חשש יישון בחביות יין ע"י גוף כשרותי מוכר".

בעשרות השנים האחרונות, ברוך ד', ישנה תהודה רבה לנושא הכשרות ואף יהודי שומר תורה ומצוות לא ייכנס סתם כך למקום שאין בו הכשר איכותי. אבל לפעמים לא כולם מבינים מה הבעיה במוצר זה או אחר, מדוע לא לאכול במקום שיש בו הכשר לא מקובל. שיחות בנושאי כשרות עם המבינים בתחום, אפילו משגיחי כשרות במקומות קטנים, הנראים לא בעייתיים, מגלה שככל שנישמר וניזהר יותר, עדיין יש מקום לבדוק שוב. הנה מקבץ עובדות, ששמעתי אישית משגיח כשרות, של השגחה מהודרת המעניקה הכשר לחנויות מקומיות: בפיצרייה קיימת נפה חשמלית (בצפיפות מקובלת של 60 מ"ש), המנפה את הקמח, שפועלת בצורה שהמכונה מרעידה את הנפה וכך הקמח נופל מהנפה לכלי הקיבול שמתחתיו. הנפה סגורה הרמטית, כך שהקמח היורד לנפה, אינו יכול לעבור לכלי הקיבול הגדול מחוץ לנפה עצמה. הנפה עצמה נבדקה ונמצאה תקינה ונקיה, ללא שום סיכוי להימצאות חרקים. וראו זה פלא, לאחר כל התהליך נמצאו חרקים בקמח המנופה. מה קרה? לאחר בדיקה מעמיקה התברר שמכיוון שמדובר בנפה חשמלית, הפעלת הנפה גורמת להרעדת המכונה, כך שפירורי קמח מתעופפים בחלל המכונה ונכנסים לסדקים ולתוך המנוע. מכיון שלא ניתן לנקותם במברשת רגילה, עומד הקמח במשך תקופה ומתמלא חרקים. כשמנפים את הקמח המכונה רועדת והחרקים יכולים לעבור בקלות מתחת לנפה בתוך המכונה לארגז הקמח המנופה".

"ומה עשיתם?" שאלתי, והמשגיח הסביר: "הפכנו את המכונה לאחר שניקינו אותה כהוגן, דפקנו עליה מבחוץ והרבה קמח נגוע בכמויות גבוהות של חרקים, נשר החוצה. הפתרון לכך נמצא. להחזיק מכשיר לחץ אוויר ולאחרי כל ניפוי לעבור איתו על כל המכונה".

והנה עובדה נוספת: "לחנות בעיר הגיעו סוגים שונים של פולי קפה. כפי שמקובל, קפה אינו צריך כשרות כלל, בתנאי שמדובר בקפה 100% טהור, ללא חומרים נוספים. המשגיח בדק את האריזות. האריזות שנייצבו בראש הערימה היו קפה ללא טעמים, אך המשגיח לא הסתפק בזה ובדק כל אריזה בנפרד. באריזות בתחתית הערימה גילה המשגיח אריזות תואמות, אך עיון במרכיבי הקפה גילה שמדובר בקפה בטעמים שונים, המצריכים כשרות מהודרת. בשיחה עם סוכן הקפה, טען הסוכן שמפעלם עומד תחת השגחה של כשרות מהודרת. המשגיח פנה למשגיח במפעל, והתברר שאכן הם נותנים כשרות במפעל זה, אך רק על קפה רגיל, ללא טעמים. למותר לציין שהמשלוח הוחזר לסוכן".

מה כבר יכול להיות לא כשר בפופקורן טבעי?, אתם שואלים. אז הנה עובדה מהשטח: "בגרגירי הפופקורן מצויים חרקים פעמים רבות, לכן המשגיח בודק כל פעם את גרגירי התירס לפני שעושים מהם פופקורן. כליל שיש אחד בדק המשגיח את הפופקורן ומצא שהוא נגוע ברמה גבוהה. הוא הורה לבעל העסק שלא ימכור פופקורן למחרת. בעל העסק ארז את כל הגרגירים והוציאם מהחנות. למחרת, ביום שיש, באו אנשים לקנות פופקורן לשבת, ובעל החנות נאלץ להודיע להם שהשבוע אין פופקורן. בלית ברירה פנו קונים רבים לקיוסק הסמוך, המוכר ללא השגחה, וקנו שם את הפופקורן. ומהיכן הגיעו גרעיני התירס הללו? בעל הקיוסק הצהיר שהוא קנה אותם אתמול בחנות הסמוכה, בחנות שמשגיח הכשרות הורה שהם נגועים בנגיעות גבוהה של חרקים..."

"אבא, תקנה לי בבקשה כוס ברד". זהו משפט שכל אב או אם שומעים פעמים רבות בימי הקיץ הלוהטים. כוס "ברד" כולל פטל ומים. וכי בעל הקיוסק, שהוא בעצמו שומר מצוות, חשוד לשים תרכיז פטל לא כשר? קראו את הסיפור הבא, אותו סיפר לי אחראי השגחה בהכשר נודע: "בקיוסק נמכר משקה פטל קפוא ("ברד"). הפטל, אותו ממלאים במכונת הברד, מגיע ממפעלים עם השגחה מהודרת.

המשך בעמ' הבא

"לכל להבה יש כתובת!"

מעשה מדהים שסיפר הרה"ג ר' שלום קרלינסקי שליט"א, ראש מוסדות תורניים בישוב בית מאיר: הישוב שלנו, בית מאיר, שוכן כולו בתוך צמחייה, ועצים רבים מעטרים כמעט כל פינה בו, ועל כן שריפה קלה הפורצת בישוב עלולה לסכן את חייהם ורכושם של כל התושבים. בית-המדרש שלנו אף הוא מוקף בעצים וצמחייה לרוב.

לפני מספר שנים פרצה שריפה קשה ביישוב, והחלה לכלות בתים שלמים בזה אחר זה. כאשר התקרבה האש בעוצמה אל בניין הישיבה, חמי היקר, הגר"צ כהנא זצ"ל, סירב להתפנות מהמקום ואמר כי אמרו כבר רז"ל כי השריפה מגיעה בעקבות חילול שבת, ולכן במקום בו שומרים את השבת - אין מה לחשוש שתגיע האש.

היתה זו סכנה איומה, אך הוא בתוקף אמונתו נשאר ללמוד בישיבה, בעוד הוא רואה את הלהבות האדירות המתקרבות בצעדי ענק.

והנה, כאשר הגיעו להבות הענק סמוך לישיבה, נשמע פיצוץ עז. בריכת השחיה הצמודה לישיבה נבקעה מרוב החום, והמים הרבים שבה כיבו ועצרו את האש מלהתקרב לישיבה. כיום, אותו מבנה בדיוק משמש כבית-מדרש לאברכים מופלגים היושבים ועמלים בתורה במשך כל השבוע, יומם וליל, כשהם שבים לביתם רק בסוף השבוע.

בשנת תשע"ז פרץ גל הצתות במספר אזורים בארץ ע"י מחבלים ימ"ש, ושריפה נוראה פרצה שוב בישוב בית מאיר. האש התלקחה תוך מספר שניות, כשהיא מכלה ומאבדת ממון רב-ערך ובתים שלמים שעלו בסערה השמימה. בניסים גלויים לא היו כל אבדות בנפש.

האברכים היקרים החליטו פה אחד כי הם בטוחים כי גם הפעם האש לא תיגע במאומה בישיבה, שכן הם בטוחים בכוחה של התורה לשמור ולהגן עליהם מכל צרה... אולם כאשר להבות האש הגיעו עד לגובה של עשרים מטרים, והיו כבר ממש צמודות לישיבה, והאש אף התפשטה למחסן הסמוך לישיבה ושרפה את כל הצעצועים שבו - החליטו כוחות ההצלה לפנות מיד את לומדי בית המדרש, כשהם מודיעים להם ברורות כי בלהבות בסדר גודל שכזה אין סיכוי בעולם שהבתים בסביבת האש יישארו שלמים.

הם טענו שבית המדרש כבר עומד לעלות באש, ולראיה - הנה נשרף מחסן הצעצועים, ואף גלריית ציורים שהייתה במרחק מטרים ספורים ממנו, נהפכה לערמת אפר ממש.

אולם, האש התקרבה לעבר בניין הישיבה משלושת פינותיו, ולמרבה הפלא נעצרה! קשה לכם להאמין? - בואו כעת ותראו כיצד כל הקרקעות במרחק מטרים ספורים שרופות ומפוחמות, בעוד בניין הישיבה עומד על תילו אפילו בלי מעט פיח שחור!

אין זה אלא מעמד קידוש ה' עצום, כיצד כוח התורה הקדושה של אברכי הכולל עצר את האש באורח פלאי, ללא שום עזרה וסיוע של כוחות הכיבוי וההצלה, שכלל לא יכלו להגיע למקום ולא הרטיבו אותו כלל! האש פשוט נעצרה לבד! אף אחד לא כיבה אותה!

האש לא שורפת בכל מקום, אלא רק היכן שהיא נשלחה אליו. הבריאה מעידה על קיומו של ה'. הנכם מוזמנים לבקר בישוב בית מאיר לחזות בפלא הגדול שיחזק את ההרגשה כי בורא עולם שומר ומשגיח!" (גיליון שבת אורה).

המשן מעמ' קודם:

באחד הימים לפני פסח, הגיעה סחורה חדשה לחנות. המשגיח בדק את האריזות וגילה שאמנם מדובר בתרכיז פטל מאותה חברה, רק שהפעם היא ללא הכשרות המהודרת אלא בכשרות ברמה פחותה. המשגיח לא הסכים לאשר את הכנסת תרכיז הפטל".

"בעל הקיוסק טען שאמנם לא מופיעה על האריזה חותמת הכשרות מהודרת, אך זה רק בגלל אי הסכמת אותה כשרות להעניק לתרכיז הכשר לימי הפסח, אך לימות השנה קיימת השגחה מהודרת. 'אני מוכר את הברד רק עד פסח', הסביר. המשגיח התעקש והודיע שכל עוד שהעניין לא יתברר בוודאות, אין למכור ברד מתרכיז פטל זה".

"לאחר הבריר התברר שאכן בגלל פסח אין כשרות מהודרת על הפטל, אך לא רק בגלל החמץ המצוי במרכיבי התרכיז, אלא שכדי שהתרכיז יהיה כשר לפסח, מחליפים בו רכיבים וצבעי מאכל, כאלו שהינם בעייתיים מבחינת כשרות גם לכל השנה, ובנוסף, משרד הבריאות, באופן עקרוני, אינו מאשר הכנסת צבעי מאכל אלו בקביעות לתרכיזים"... ניזרה שבעתיים.

קו השיעורים והתוכן "שערי דעת"

האזנה לשיעורי דף היומי, שיעורים בהלכה, שיחות מוסר, שביבי דעת ומחשבה ועוד בקו: **074-740-32-90**

המערכת: "שערי דעת"
רח' המגינים 32 ת.ד. 1778 טבריה
טלפקס. 077-4102298
דוא"ל: Shaare.daat@gmail.com

ניתן להיות שותפים באמצעות
"נדרים פלוס" שערי דעת - טבריה

